

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS TARYBA

Biudžetinė įstaiga, Jogailos g. 14, LT-01116 Vilnius, tel. (8 5) 262 7797, faks. (8 5) 212 6492, el. p. taryba@kt.gov.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188668192

Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai

Gedimino pr. 17, Vilnius 01505

El. p.: sumin@sumin.lt

Kopija:

Lietuvos Respublikos Seimo

Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetui

Gedimino pr. 53, LT-01109 Vilnius

El. paštas: priim@lrs.lt

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai

Šventaragio g. 2, LT-01510 Vilnius

El. paštas: bendrasisd@vrm.lt

Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai

Mortos g. 14, LT-03219 Vilnius

El. paštas: rrt@rrt.lt

DĖL INICIATYVOS ĮPAREIGOTI MOBILIOJO RYŠIO OPERATORIUS BENDRAI NAUDOTI 700 MHz RADIJO DAŽNIŲ JUOSTOS DAŽNIUS

(1) Konkurencijos tarybai tapo žinoma informacija¹, kad Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija siekia, jog Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba (toliau – **RRT**) įtrauktų į būsimą 700 MHz dažnių juostos radijo dažnių aukciono sąlygas įpareigojimą, pagal kurį šios dažnių juostos radijo dažnius įsigiję mobiliojo ryšio operatoriai (toliau – **MRO**) turėtų juos naudoti bendrai² bent jau tam tikrose Lietuvos Respublikos teritorijose, pavyzdžiui, valstybinės reikšmės magistraliniuose ir krašto keliuose, atokiaose Lietuvos teritorijose (toliau – **Iniciatyva**). Iniciatyva siekiama, kad MRO bendrai naudojant radijo dažnius būtų pasiekta didesnė judriojo ryšio duomenų perdavimo greitaveika.

(2) Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos kompetencija vykdamas įstatymų priežiūrą yra įtvirtinta Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 17 straipsnio 1 dalyje, kurioje numatyta, kad Konkurencijos taryba vykdo valstybinę konkurencijos politiką bei kontroliuoja, kaip laikomasi Konkurencijos įstatymo.

(3) Nors, Konkurencijos tarybos ekspertų žiniomis, šiuo metu Iniciatyvos pasiūlymai nėra įtraukti į svarstomus teisės aktų projektus, atsižvelgdama į teisės aktų suteiktą kompetenciją bei nurodytą informaciją apie Iniciatyvą, šiuo raštu Konkurencijos taryba atkreipia Susisiekimo ministerijos dėmesį į tai, kad teisiniu reglamentavimu turėtų būti užtikrinami ne tik kiti reikšmingi tikslai, pavyzdžiui, aukštos kokybės mobiliojo ryšio paslaugų teikimas gyventojams bei valstybės

¹ Diskusijos aptariama tema, be kita ko, vyko Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto 2021 m. birželio 30 d. posėdyje, kurio įrašas yra paskelbtas viešai, prieiga per internetą: [2021-06-30 Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto posėdis - YouTube](#).

² Angl. *spectrum pooling*.

institucijoms, įskaitant ir geros kokybės kritinio ryšio tinklą, bet ir Lietuvos Respublikos Konstitucijos 46 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta sąžiningos konkurencijos laisvė.

I. Dėl dažnių sujungimo galimos įtakos MRO konkurencijai

(4) Bendras radijo dažnių naudojimas gali sudaryti sąlygas mažesniais kaštais pasiekti didesnę judriojo ryšio duomenų perdavimo greitaveiką bei geresnę aprėptį. Vis dėlto, priklausomai nuo rinkos sąlygų, toks bendras radijo dažnių naudojimas taip pat gali lemti sumažėjusią konkurenciją tarp MRO infrastruktūros lygmeniu, sumažėjusias paskatas ilguoju laikotarpiu investuoti į inovacijas ir tinklo pagerinimus, dėl ko vartotojai patirtų žalą. Kaštų sutaupymai, kurie galėtų atsirasti dėl bendro dažnių naudojimo, taip pat savaime nebūtinai nulemtų mažesnes paslaugų kainas, jeigu mažinti paslaugų kainų MRO neskatinis iš konkurentų patiriamas konkurencinis spaudimas. Tokia rizika ypač aktuali koncentruotose rinkose, kuriose veikia nedidelis skaičius ūkio subjektų, egzistuoja aukšti įėjimo į rinką barjerai, prekės ar paslaugos yra pakankamai homogeniškos, o jų kainos yra skaidrios. Tokiu atveju ūkio subjektams gali būti naudingiau, stebint savo konkurentų veiksmus, prie jų prisitaikyti bei net ir nesudarius tiesioginio susitarimo riboti konkurenciją, veikiant individualiai, palaikyti rinkoje aukštą kainų lygį³. Galimybės konkuruojantiems ūkio subjektams nurodytu būdu koordinuoti tarpusavio veiksmus gali būti dar didesnės, jeigu tokie ūkio subjektai yra sudarę bendradarbiavimo susitarimus, dėl kurių privalo priimti bendrus verslo sprendimus, keistis komerciškai jautria informacija ir pan.

(5) Vertinant konkrečius MRO bendradarbiavimo atvejus ir jų įtaką konkurencijai, reikšmingos aplinkybės, be kita ko, yra atitinkamoje valstybėje veikiančių MRO skaičius, bendradarbiaujančių MRO užimama rinkos dalis, bendradarbiavimo intensyvumas (pavyzdžiui, dalinimasis aktyvia arba pasyvia tinklo infrastruktūra, dalinimasis dalimi ar visais turimais radijo dažniais) ir apimtis teritoriniu bei klientų požiūriu.

(6) Pastebėtina, jog vertindama UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „Tele2“ prašymus⁴ dėl šių MRO turimų radijo dažnių bendro naudojimo, išnuomojant juos bendrajai įmonei, RRT, remdamasi ir užsienio valstybių institucijų praktika, buvo pateikusi preliminarų vertinimą, kad toks bendras radijo dažnių naudojimas gali riboti konkurenciją tiek tarp bendradarbiaujančių MRO, tiek apskritai judriojo ryšio paslaugų teikimo rinkoje bei dėl sumažėjusios konkurencijos gali būti žalingas mobiliojo ryšio paslaugų vartotojams. Konkurencijos taryba minėtų MRO prašymų nagrinėjimo proceso metu taip pat pateikė RRT savo preliminarias išvalgas dėl tokio galimo MRO bendradarbiavimo, sujungiant turimus radijo dažnius, bei galimai jo keliamų konkurencijos problemų. Informacija apie RRT preliminarų minėto bendradarbiavimo vertinimą bei įvairių trečiųjų šalių, įskaitant ir Konkurencijos tarybos, pateiktas pozicijas, prieinama RRT interneto svetainėje⁵. Akcentuotina ir tai, jog aptariamam atveju RRT išvelgė galimai atsirasantį neigiamą poveikį konkurencijai, kuomet vystyti bendrą mobiliojo ryšio tinklą ir dalintis turimais radijo dažniais planavo du iš trijų Lietuvoje veikiančių MRO, kadangi trečiasis MRO galimai nesudarytų bendradarbiaujantiems MRO pakankamo konkurencinio spaudimo ir nepaskatintų jų investuoti į mobiliojo ryšio tinklo kokybę, inovacijas ir / ar mažinti paslaugų kainų. Atsižvelgiant į tai, kad Inicijatyva siūloma įpareigoti bendradarbiauti visus tris Lietuvoje veikiančius MRO, bei esant itin mažai tikimybei, kad mobiliojo ryšio paslaugų rinkoje galėtų atsirasti naujų dalyvių⁶, tikėtina, kad nurodytos rizikos yra dar aktualesnės.

³ Konkurencijos teisė nedraudžia ūkio subjektams savarankiškai prisitaikyti prie konkurentų atliekamų veiksmų rinkoje, atsižvelgiant į atitinkamos rinkos sąlygas.

⁴ MRO vėliau atsiėmė RRT pateiktus prašymus ir nurodė, kad bendrai nenaudos turimų radijo dažnių. Latvijoje MRO taip pat ketino bendradarbiauti sujungdamos turimus radijo dažnius, tačiau atsisakė šios idėjos po to, kai Latvijos ryšių reguliavimo institucija atsisakė suteikti MRO leidimus bendrai naudoti tam tikras radijo dažnių juostas.

⁵ Prieiga per internetą: [Nacionalinės viešosios konsultacijos dėl individualių teisės aktų - Lietuvos Respublikos Ryšių reguliavimo tarnyba \(rrt.lt\)](#).

⁶ Be to, prieš tokius ūkio subjektus dabartiniai rinkos žaidėjai turėtų daug pranašumų – išvystytą mobiliojo ryšio tinklą infrastruktūrą, per ilgą laikotarpį aukcionų metu įgytą radijo dažnių portfelį, Lietuvos rinkoje sukauptą patirtį bei susikurtą reputaciją ir kt.

II. Dėl Iniciatyvos vertinimo konkurencijos teisės prasme

(7) Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto 2021 m. birželio 30 d. posėdyje Susisieikimo ministerijos atstovas išreiškė poziciją, kad nors MRO bendradarbiavimas gali kelti konkurencijos problemų bei prieštarauti Konkurencijos įstatymo nuostatoms, kai yra vykdomas privačios MRO iniciatyvos pagrindu, tokio pavojaus nebūtų tuomet, jeigu MRO privalomą bendrą dažnių naudojimą numatytų teisės aktai (pavyzdžiui, dažnių aukciono sąlygos). Konkurencijos tarybos ekspertai atkreipia dėmesį, kad tokia pozicija nėra teisinga. Nors ankstesnėje šio rašto dalyje minėtas UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „Tele2“ bendradarbiavimas buvo planuotas vykdyti privačios MRO iniciatyvos pagrindu ir galimai galėjo prieštarauti Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 daliai⁷ bei analogiškus draudimus nustatančiai Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio nuostatai, vis dėlto, MRO bendradarbiavimo sujungiant ir bendrai naudojant turimus radijo dažnius atitiktis konkurencijos teisei klausimas aktualus ir tuomet, kai toks bendradarbiavimas yra vykdomas teisės aktų pagrindu. Primintina, kad paslaugų vartotojai gali gauti geriausią paslaugų kokybę ir kainos santykį tais atvejais, kai siūlyti kokybiškas paslaugas už prieinamą kainą įmonės skatina išorinis konkurencinis spaudimas. Dėl šios priežasties viešojo administravimo subjektams yra numatyta įstatymine pareiga teisės aktais nustatant įpareigojimus ūkio subjektams įvertinti, kaip tokie įpareigojimai galėtų paveikti šių ūkio subjektų galimybes ir iniciatyvas konkuruoti, bei nustatyti tik tokius įpareigojimus, kurie yra būtini siekiamiems teisėtiems tikslams ir kurių sukuriama nauda viršija galimą žalą konkurencijai ir vartotojams.

(8) Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad viešojo administravimo subjektai, įgyvendindami pavestus uždavinius, susijusius su ūkinės veiklos reguliavimu Lietuvos Respublikoje, privalo užtikrinti sąžiningos konkurencijos laisvę. Tuo tarpu Konkurencijos įstatymo 4¹ straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad teisės akto projekto rengėjas atlieka teisės akto poveikio konkurencijai vertinimą, kai teisės akto projektu nustatomas, keičiamas ar panaikinamas reguliavimas, kuris, be kita ko, apriboja ūkio subjektų galimybes vykdyti ūkinę veiklą (4 punktas) bei kitais atvejais, kai rengiamu teisės aktu numatomas teisinis reguliavimas gali paveikti konkurenciją (22 punktas).

(9) Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytą informaciją bei teisinio reglamentavimo nuostatas, darytina išvada, kad prieš priimant Iniciatyva siūlomus įpareigojimus MRO, būtina įvertinti, kaip tokie įpareigojimai galėtų paveikti MRO galimybes konkuruoti. Be kita ko, turėtų būti įvertintos tokios aplinkybės: (i) kaip aptariamai įpareigojimais paveiktų MRO galimybes bei iniciatyvas priimti savarankiškus verslo sprendimus ir konkuruoti siūlant vartotojams geresnės kokybės paslaugas; (ii) kokią šalies teritorijos dalį apimtų aptariamai įpareigojimais bei kaip jie galėtų paveikti MRO konkurenciją likusioje šalies teritorijoje (pavyzdžiui, ar dėl įpareigojimų nesumažėtų MRO galimybės bei iniciatyvos konkuruoti infrastruktūros lygmeniu ir likusioje šalies dalyje); (iii) kaip aptariamai įpareigojimais galėtų paveikti MRO naudojamos įrangos tiekėjų galimybes konkuruoti siūlant MRO įsigyti jų tiekiamą įrangą (pavyzdžiui, ar aptariamasis įpareigojimas nelems situacijos, kai bent jau dalį dažnių bendrai naudoti įpareigotiems MRO bus techniškai neracionalu naudoti skirtingų gamintojų įrangą ir likusiuose judriojo ryšio tinkluose); (iv) kaip aptariamasis įpareigojimas galėtų paveikti MRO patiriamus kaštus bei jų bendrumą.

(10) Konkurencijos taryba pažymi, kad pasirenkami reguliavimo instrumentai visais atvejais turi būti proporcingi ir būtini siekiamiems tikslams. Konkurencijos tarybos ekspertams kyla tam tikrų abejonių, ar įpareigojimas visiems Lietuvoje veikiantiems MRO bendrai naudoti 700 MHz dažnių juostos radijo dažnius, kurie bus pagrindiniai (ar vieni pagrindinių dažnių) vystant 5G technologiją, yra būtinas ir proporcingas⁸. Konkurencijos tarybos ekspertų žiniomis, jokiame kitoje Europos

⁷ Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalia draudžia visus susitarimus tarp ūkio subjektų, kuriais siekiama riboti konkurenciją arba kurie riboja ar gali riboti konkurenciją.

⁸ Pavyzdžiui, minėtame Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto 2021 m. birželio 30 d. posėdyje buvo aptariama ir alternatyva 700 MHz dažnių juostos aukciono sąlygose neįpareigoti MRO naudoti įsigytus dažnius bendrai, o įpareigoti kiekvieną MRO suteikti valstybės institucijos prieigą prie savo įsigytų dažnių kritinio ryšio tinklo aptarnavimo tikslu naudojant tarptinklinį ryšį (angl. *roaming*).

Sąjungos valstybėje neegzistuoja reglamentavimas, įtvirtinantis tokį privalomą bendrą visų šalyje veikiančių MRO dažnių naudojimą.

(11) Siekdama padėti viešojo administravimo subjektams atlikti savo priimamų sprendimų atitikties konkurencijos teisės reikalavimams vertinimą Konkurencijos taryba yra parengusi Viešojo administravimo subjektų sprendimų poveikio konkurencijai vertinimo gaires⁹, kuriomis rekomenduojame vadovautis vertinant ruošiamų bei priimamų teisės aktų galimą poveikį konkurencijai.

(12) Tikimės, kad šiame rašte pateikta informacija Jums bus naudinga. Jeigu Jums kiltų neiškumų ar klausimų, maloniai prašome kreiptis žemiau nurodytais kontaktais.

Pirmininkas

Šarūnas Keserauskas

Eglė Malonytė tel. (8 5) 260 8879, el. paštas Egle.Malonyte@kt.gov.lt

⁹ Prieiga per internetą: https://kt.gov.lt/uploads/documents/files/news_2012-06-11_gaires.pdf.